అనుమానం ప్రాణసంకటం

[క థా ని క]

శ్రీ జలసూత్రం రుక్మిణీనాథశాస్త్రి

పైన మబ్బువేసినట్లుంది. గాలి సరీగ్గా ఆడుతున్నట్లు లేదు. సాంబయ్యగారు బాగా మాసిన గడ్డాన్ని అలవోకగా నిమురుకుని, భ్రుకుటిని సడల్చాడు. కుంకుమబొట్టు మెరిసింది. యిందాకటినుంచీ చెవులు దోరబెట్టుకుని, కళ్లు మూసుకుని, శ్రావ్యమైన సంగీతం వింటున్నట్లున్న సత్యం కళ్లు తెరిచాడు. సాంబయ్యగారికేసి చూచాడు. తను యిందాకానే సమర్పించిన తాంబూలం అల్లాగే వుంది. కూర్చున్న సాంబయ్యగారు అల్లాగే ఉన్నాడు. గొంతుక పెగుల్చుకుని, "అయ్యా! పంచమభావం చూస్తారూ!" అన్నాడు.

సాంబయ్య కళ్లు ఓసారి చికిలించి, బాబూ! మీకు యింకా పాతిక ము పైబడలేదు, అప్పుడే ఏంతొందర!" అన్నాడు. సత్యం మాట్లాడలేదు. "పంచమభావాన్ని గూర్చి చూచేప్పుడు అటు ద్వితీయం, ఇటు సప్తమంగూడా చూడాలంటాను. వింటున్నారాండి... ఈ జాతకానికి..."

"నాదేనండి జాతకం!" అన్నాడు సత్యం.

సాధారణంగా, తను జాతకాన్ని తమదీ అని చెప్పటానికి సంకోచపడతారు జనం. అందుకూ 'యీజాతకానికి' అని పల్లవి ప్రారంభించటం. కాక, 'ఈజాతకానికి' అని చెప్పటం వాళ్లీ. 'గడ్డం అంటే బొట్టు' అన్న సోది పద్ధతినిగూడా పోటానికి ఇది వీలు. నాదే ఈజాతకం అని చెప్పినవాడు, ఢక్కా మొక్కీలకు ఆగ కలదన్న మాట—అనుకుని సాంబయ్యగారు "చిత్రం. అతే

చెప్తున్నా. యీ జాతకానికి పుత్రపుత్రికాసంతానం ఉంది. ఎవరెవరు, ఎందరెందరూ! అని ప్రశ్న! సహజం. యిద్దరు కుమారులు, ముగ్గురు కుమార్తెలు. చిత్రమైన జాతకం సుమాండి—నలుగురిచేతా ఓహో అనిపించుకునే జాతకంగాని, మరోటా! సంతానం... కొంచెంఆలస్యం. ఆలస్యమే మంచిదిలెండి. యీ లోగా నాలుగుతరహాలూ గమనించవచ్చు. స్తిమితపడవచ్చు. ఏమంటారు ?"

సత్యం వింటున్నాడు. అసలు అతను వచ్చింది యిందుకే పుత్రప్రాప్తిఉందా లేదా అనేది మనస్సును మథిస్తోంది. భార్య అయితే చాటుగా తనదగ్గిర వాపోయింది. తను ఏమీ పెదిమ విప్పలేదు. యింట్లో ఉయ్యాల ఊగడం, సన్నసన్న అల్లర్లూ, తను యింటికొచ్చేప్పటికి నవ్వి వాలేసుకోటం, ముద్దు పల్కులతో మురిపించటం—వీటికోసం గుండె ఆరాటపడుతోంది. కనుక్కుంటే ఆలస్యం అని చెప్పారు ఒకరిద్దరు. వీరూ ఆమాటే అన్నారు. యింకేం! కాక, సాంబయ్యగారు యిందాకటినుంచీ చెప్పినవి అన్నీ యథార్థాలు అని హృదయం అప్పుడే చెప్పేసింది. నిజం చెప్తారనేగా యింతదూరం తను వచ్చింది. "చిత్తం, చిత్తం" అన్నాడు సత్యం.

"అసలు యీ జాతకంలో ఉన్నది ఒక్కటే గమత్తు."

"చెప్పండి."

"చిత్రం, చెప్తా, ఓ, యీమైనా ఝంఝామారు తంగా పెరుగుతుంది, తక!"

"గమత్తు ఏమి టంటారు..." జిజ్ఞాసతో అడిగాడు సత్యం.

సాంబయ్య నవ్వాడు.

"చెప్పండి."

"యిల్లాంటివి గుండెనిబ్బరం ఉన్నవాళ్లకే చెప్ప మని శాస్త్రం."

"ఫరవాలేదు. చెప్పండి..."

"చెప్తున్నా. చిత్రమైన శృంగారయోగం వచ్చి పడుతోంది!"

నవ్వక, తుళ్లక, యికిలించక, నిశ్చలదీపంలాగు ఉన్నాడు సత్యం.

సాంబయ్యగారు ఆగారు.

"చెప్పండి, చెప్పండి" అని కుతుకం చూపాడు సత్యం.

"నాయనా! యివీ ద్వంద్వాలు. ద్వంద్వాలు దాట డమే యోగ్యత. తొందరపడకు మరి. నీవు ఎవరిమీద ప్రేమ కురిపిస్తావో ఆ స్త్రీహృదయం నీ మీద మన సుంచదు, పరాసక్త. నిన్ను మనసా తనవా డని ఎంచు కునే స్త్రీని నీవు కన్నెత్తిమాడవు!"

చాలదూ, చిత్రానికి.

సత్యంముఖం వింతగా అయింది. "వివరించాలి, వివరించి చెప్పం" డన్నాడు.

"శాస్త్రం యింతే చెబుతుంది. సమన్వయం ఎవరికి వారు చేసుకోవాలి. మాట వరసకు—నీవు మరొక స్త్రీ మీద ప్రేమ కురిపించవచ్చు. ఆమె నిన్నెరగనట్లుండ వచ్చు!..."

"నే నింకో స్త్రీని ఎరగను."

సాంబయ్య నిజమా అన్నట్లు చూచాడు.

"నిజం. నేను మరో స్త్రీని ఎరగను. వాంఛించలేదు గూడాను" అన్నాడు సత్యం. అతని కళ్లముందు సీత కనబడుతోంది. యిన్నేళ్లూ తాను గోతిలో పడ్డాడా? హృదయం కుంగుతోంది...తన భార్య అనేకాక, సీత అనిగూడా అతను అనుకున్నాడు. సీతనేగాని మరొకర్ని చేసుకోనన్నాడు; చెప్పాడు.

"ఐతే మరొక స్త్రీ నీకయి తన హృదయాన్ని సమ ర్పించుతూం దన్నమాట. శాస్త్రం తప్పదు!" అని దస్త్రం కట్టి పెట్టాడు సాంబయ్య.

కావాలని లేవలేక కూచున్నట్లు కూచున్నాడు సత్యం...

"మరింకా యామైనా ప్రశ్నలు....?"

"లేవండీ!"

సత్యం బరువుగా లేచాడు. సాంబయ్యగారు... ఏదో చెప్పబోయారు. అతని చెవికి ఎక్కలేదు ఆ మాటలు. తల వొంచి బరువుగా ఆలోచిస్తూ నడుస్తు న్నాడు.

సీత వెక్కిరిస్తున్నట్లు కనబడుతోంది. యిన్నాళ్లూ, మరెవరో వాసనచూచిన తల్లో పూల్నేనా, తను చూచి ఆనందించింది! కాఫీహోటలులో రేడియో చెవుల్ని ఆపేస్తూంది. సన్నగా చినుకులు!! సత్యం కాఫీహోటలులో దూరాడు. శూన్యం. ఎవరో జనం, ఈగలల్లే వస్తారు. ఏదో అరుస్తారు, వెళతారు. రోడ్డు మీద జనం ఎందుకో నడుస్తారు. పోతారు. సర్వర్ వచ్చి, ఏదో అడిగి, లాభంలేక వెళ్లిన సంగతి తెలీని స్థితిలో ఉన్నాడు. ఉలిక్కిపడి తలెత్తి చూచాడు. పదిగంట లయింది. ఎటూ కానివేళ, వచ్చినందుకు కాఫీ తాగేస్తే సరి—బిల్లు చెల్లించాడు. సిగరెట్లు కొన్నాడు. మళ్లీ సిగరెట్లు మానేసిగూడా రెండే ళ్లయింది. అంటించాడు. ఘాటుగా వుంది. రోడ్డున పడ్డాడు.

సన్నసన్న తుంపర ముదిరి జల్లుదళకు వచ్చింది. తడవడం ఎందుకని యాదాలాపంగా హోటలులోకి వెళ్లాడు. భోజనానికి ఎందరో టిక్కెట్లు కొంటు న్నారు. తనూ కొన్నాడు. వడ్డన అయింది. ఉల్లి పాయల పులుసు యింత వడ్డించి వెళ్లాడు. పులుసు పెడితే, సీతే పెట్టాలి. అమృతం, తనే నేర్పాడు. ముద్ద ఎక్కలేదు. విస్తరినిండా కూరలు, పచ్చళ్లు. ఓం ప్రథమంలో పులుసు. తనకు యిష్టమైనవే అన్నీ. నోటికి ముద్ద ఎక్కలేదు. ఏమీ అనలేదు. ఏం చెయ్యాలి? ఏం చెయ్యాలో తోచదు. తడిబట్టను పిండి

నట్టు ఏదో గుండెను పిండేస్తోంది. అన్నం వదిలి, చెయి కడుక్కుని బయటపడ్డాడు. సిగరెట్టుమీద సిగరెట్టు దహిస్తూ కూచున్నాడు. తోచదు. కూచోలేడు. వాన వెలుస్తోంది. లేచాడు. నడవాలి. ఏదో చెయ్యాలి. హుఁ. యింతకాలమూ తాను నందనవనం అనుకున్నది నరకం అన్నమాట, నటన అన్నమాట. ఎంత గొప్పగా నటించిందీ...చాచి దవడపళ్లు ఊడేట్టు కొడితే-ఇంత ద్రోహమా ? ఎవర్ని కొట్టటం...తప్పు. ఛ. కొట్టటమా...సీతకు ఎదురుగా నవ్వుతూ నుంచుని, 'నాకు తెలిసిందిలే!' అంటే. ఇంకేముంది ?...

"ఇంతకూ నిజం అంటావా ?"

"ఎందుకు కాగూడదు ?"

ఎవరూ లేరు. తానే ఇద్దరైనాడు. రెండో వాడి మాట అది.

"ఏమిటి కాగూడదు ?"

"అబద్ధం"

"అబద్ధమా ? వుత్తది"

"నీవు ఉత్త చెవలసన్యాసివి. ప్రతీదీ నీకు అనుమానమే. వాడెవడో ఏదో అన్నాడని యిల్లా మల్లా గుల్లాలు పడుతున్నావు !"

"అంతే నంటావా?"

"అక్షరాలా. వాడి బొంద."

"ఎందుకల్లా చెప్పాడంటావు. వాడి కేమిటీ లాభం—ఇలా చెప్తే"

"లాభంలేదు, నష్టంలేదు. వాడికలా చెప్దామనిపించింది, చెప్పాడు. ప్రతి దానికీ డూడూ బసవన్నా అని తల ఆడించేవాళ్లుంటే ఎన్నయినా చెప్తారు"

"నాన్సెన్స్. వాడు వయస్సు, అనుభవం ఉన్న పెద్ద మనిషి"

"కాదు. నీవు అయిదు రూపాయలు ఇచ్చి, యీ మాటను కొనుక్కున్నావు !"

"ఇందుకే వెళ్లానంటావా ?"

"ఆ. కాళ్లుచ్చుకు లాక్కెళ్లినట్లు వెళ్లావు."

"సంతానంవిషయం కనుక్కుందామని"

"శాస్త్రి చేశాడు."

"............"

"అయినా నీలో వుంది లెస్తూ. వాడెవడో అని విచారిస్తివి. వాడు చెడు చెప్పటంలో గొప్పవాడు అని చెప్పిరి నలుగురూ. అదే మన క్కావాలి అంటివి. వాడు ఖయాలీ అన్నారాయె. ఖయ్యాలీలే నిజం చెప్తా రంటివి...యిల్లా ఎవ రెన్ని చెప్పినా, అదంతా ఓహోహో, భేష్. అదే మనక్కావాలి అని పరిగెత్తుకొచ్చావ్. అనుభవించు"

"మన కర్మం ఇంతేనని అఘోరించ మంటావ్ ?"

"నేను నీకు చెప్పనిక. చెప్పిచెప్పి విసుగేస్తోంది గూడాను"

"మాబాబుగా, నీమాట విన నంటానా ?"

"ఎప్పుడు విన్నావ్, ఎప్పుడూ వెలక్కాయి నొక్కినట్లు నానోరు నొక్కిపారేశావుగాని?"

"తప్పు. క్షమించు. ఇక చూస్కో"

"అయితే, వెళ్లి, నీవు అంటే ఎవరు పడి ఛస్తాంటారో వారిని వలవేసి వెతుకు"

"సాంబయ్య చెప్పింది నిజం అని నీవూ నమ్మావన్నమాట !"

"ఏంచెయ్యను. నా సొంత అభిప్రాయం ప్రకారం నమ్మను"

"నీ అభిప్రాయం వివరిస్తావా ?"

"ఆ. ఇదంతా తుడిచిపారేసెయ్. నీదారిన నువ్వుండు!"

"మనస్కరించటంలేదు!"

"ఐతే అఘోరించు !"

"ఉపాయం ఏమీ లేదూ...?"

"ఇక్కడే నాకు రేచిక్క రేగేది...వాడెవడో అన్నాడని పట్టుకూర్చుంటా వేం ?"

వాన మళ్లీ ముంచుకొస్తోంది. పాంపిల్లల్లాగా జలదార్లలో నీళ్లు పోతున్నై. దగ్గర్లో ఉన్న గుళ్లోకి దూరాడు సత్యం. అక్కడో కాయన చేతులు చూచి చెప్తున్నాడు.

"చెయ్యి చూపించుకుంటే—" అనుకున్నాడు.

"ఐన శాస్త్రి చాలదూ...?" రెండోవాడు అన్నాడు.

"నామాటా విను. సుతరామూ కొట్టిపారెయ్యకు. జాతకానికీ, సాముద్రికానికీ ఈ తేడా ఉంది. మన పుట్టిన టైమూ యివన్నీ సరిగ్గా లేక మన జాతకం గురికి బెత్తెడు ఎడం కావచ్చు. చెయ్యి అల్లాక్కాదు చూడూ!"

"ఓరి ఓబయ్యా...వీళ్లకు భవిష్యత్తు తెలిస్తే వాళ్లే బాగుపడుదురుగా"

. . "కర్మం అల్లా వుందని తెలుసుకుని నిశ్చింతగా ఉన్నారేమో"

"ఇక నీకు చెప్పి లాభం లేదు"

సత్యం చూస్తూ అలాగే నుంచున్నాడు. "ఏడిసినట్టుంది. అన్నీ అబద్ధాలే. గంజాయి ముండాకొడుకు!" అంటూ చేయి చూపించుకున్న ఆసామి చెయి దులుపుకుంటూ లేచాడు. నవ్వి, పళ్లికిలిస్తూనే మరోడు చెయ్యి చాపి ఆయనముందు కూచున్నాడు. సత్యం అప్పుడే అంటించిన సిగరెట్‌ను విసరి పారేసి రోడ్డు పట్టాడు.

తను యివాళే బయలుదేరి యింటికి వెళ్లాలన్న మాట గుర్తుకొచ్చింది. యీమైనా వచ్చితీరుతానని చెప్పాడు. సీతతోనే గదా...ఏం వెళ్లకపోతే. అలాంటి దానితో చెప్పినట్లు నడుచుకోవాలిగూడాను!

"తప్పకుండా వస్తారుగదూ?" అంది కళ్లల్లోకి చూస్తూ.

"ఆ" అని పుట్టింటికి పంపాడు. తను యిల్లాగ వచ్చాడు.

బర్రుమంటూ బస్సు వచ్చి యింత బురద చిమ్మి వెళ్లింది. తన బట్టలు చెడ్డై.

జట్కాబండీ రాచుకుంటూ వెళ్లింది. వెంట్రుకవాసిలో తప్పిపోయిందిగాని మోపైన దెబ్బ తగిలేదే. పైగా జట్కావాడి సాధింపు. 'సత్యం' అలాగే తన బసకు చేరాడు. హోటల్ గణగణమంటోంది... గది అంతా అధ్వాన్నంగా వుంది. అద్దంలో తన ముఖం పీక్కుపోయినట్లుంది. తల పగలేస్తోంది. నాడు. పెందరాళే యింటికి చేరితే నయం. మంచాన పడతనో ఏమోగూడా. కర్మ అనిపించింది. ఎందుకూ యింటికి వెళ్లడం? దొంగప్రేమలూ, నటనలూ చూడ్డానికేగా. అంతకన్నా ఏ కాశీరామేశ్వరాలకో లేచిపోతే నయం.

దాన్ని ఇంత లాలించే దెవరో...? ఎవడో వెధవ. అమేధ్యం అని తెలిశాక రాయివెయ్యడం దేనికి? మంచంమీద వాలాడు. ఇశ్శో ఇశ్శో అనుకున్నాడు. మసకమసకగా, మబ్బు మబ్బుగా కునుకు కల.

"ఏమండీ—ఏమండీ..." సీత.

"ఏం?"

"పండక్కి ఏం తెచ్చారు?"

"పరుపుకింద ఉంది చూచుకో..."

"నిజంగానా... నిజంగానా..." పరుపుకింద నుంచి కోరడా తీసి, "యిదేమిటే... యిదెందుకు?" అంది.

"నిన్ను ఉతకటానికి" అందా మనుకునిగూడా "నీచేతి కిచ్చి ఉతికించుకోడానికి" అన్నాడు.

"యివేం మాటలండీ!" అంది సీత. సీత వీపు—అందం చిందినట్లుండే వీపు రెవికలోంచి మెరుస్తోంది. యింతలో సీతను ఎవరో పిలిచారు... "సీతా!" ఆగింది— "నేనంటే అసహ్యమా?"

తలుపు దడదడమని ఎవరో బాదారు. బాత్తున్నారు. లేచి తలుపుతీశాడు. ఎవరో. పక్కగదికి వెళ్లటానికి బదులు ఈ గదితలుపు బాదారు. మళ్లీ నిద్ర పట్టలేదు. ఎకాఎకిని తన సామాను సర్దుకున్నాడు.

"ఆగు!" తన రెండోవాడు.

"ఏం?"

"యివాళ కదలకు. రేపు ప్రయాణం"

"ఏంకథ?"

"యివాళ వెళ్లి యింట్లో ఏం ఉపద్రవం తెస్తావో?"

"నే నసలు యింటికెళ్లను... కాని గంతలకు—కాదు, మాచెల్లెలిగారింటికి—"

"ఐతే—మగాడివే"

"మాట!"

తన రెండోవాడు ఐపు లేదు. హోటల్ వాళ్లకు లెక్కయిచ్చేసి జట్కాను పిలిచాడు. రైలుస్టేషనుకు వెళ్లి, ఏ రైలు పోబోతూంటే ఆ రైలు ఎక్కుతాడు తను.

"ఎక్కడికి సామీ?" జట్కా మనిషి.

"బస్టాండుకు!"

జట్కాబండీ కదలబోతోంది. వద్దు. సరేలే. ఎవరో యీడ్చుకుపోతున్నట్లుగా వుంది తనకు. నేరుగా వెళ్లి బస్సులో కూచున్నాడు. బస్సు కదిలింది. వికారం. యమయాతన వేరే అక్కరలేదు. అంతా ఇక్కడే అనుభవిస్తున్నా అనుకున్నాడు. కుదించి, ఎత్తెత్తి పడేసి, ఈడిగిలబడి, సాగి—మారాంచేస్తూ బస్సు పోతోంది. బస్తాలో కూరిన దూదిలా గుంది లోపలిప్రజ. దీపాలు పెట్టబోతారు. సత్యం బస్సు దిగాడు. చీకటీ, వెలి బూడిదలాంటి వెలుతురూ యుద్ధంచేస్తున్నట్లుంది. కండెలు అమ్ముతున్నారక్కడ. మరోబస్సు రావాలి. "సీత ఈ పాటికి ఏం చేస్తుంటుందో!" మనస్సును ఆపలేకపోయాడు. ఇంకా అరగంటకిగాని బస్సు రాదు. కండెలు అమ్మేచోట జరుగుతున్న గమత్తులు చూస్తున్నాడు. పసివాళ్ల ఏడుపు, పెద్దవాళ్ల బేరాలు. కాలీ కాలని కండెల్ని యివ్వడం, అణాలు సంచీమడత కింద వెయ్యడం—రద్దీగా వుంది. క్రోరంటికంలాగా ఛలిగాలి. బస్సువొకటి వచ్చింది. అత్తారింటి ముఖమై వెళుతున్నాడు సత్యం.

"సీత ఏం చేస్తూంటుందో...?" తనకై ఎదురు చూస్తూంటుందేమో! ఏమో — యీవేళా రాకపోతే మంచిదని మనసులో ఓ దణ్ణం పెడుతూంటుందో! చీకట్లు అలముకున్నై. బద్ధకస్తుడి బుద్ధిగాగా తీవ్రంగా పోతోంది బస్సు. కా రాపి, ఎవరో ఒకామె ఎక్కింది. ఆ చీరరంగు కారుదీపంముందు ఎంత బావుందని! జానక్కి యీరంగుచీర లిష్టం. జానకి, పాపం, ఎక్కడుందో— ఏం చేస్తోందో... జన్మంతా ఏడవటానికి పుట్టింది జానకి. పాపం, తాళికట్టినవాడు,— ఎందుకులే — జానకిమంచితనం, చక్కదనం అంతా భస్మహువ్యం అయింది. బస్సు ఆగింది. నేలంతా తడి. బాగా వాన కురిసినట్లుంది. తన సామాను తీసుకొని కదిలాడు. కంకరాళ్లు కుక్కపళ్లలే గుచ్చుకుంటున్నై. రోడ్డు అయింది. బురద. హోల్డాలును నెత్తినెట్టుకుని, ఊతంగా అడుగులేస్తూన్నాడు. గుళ్లదగ్గర కొచ్చాడు. సంగీతవిద్యార్థి ఎవరో జంటస్వరాలు వీణ మీద స్ఫురితం గమకంలో సాధికచేస్తున్నాడు. సాసాలమధ్య, 'ని' అనుమానంగా తలఎత్తి దించుకుంటోంది. చీకటి దీపాన్ని కమ్ముకుంటూన్నది. దారంతా ఒకటే బురద. రావిచెట్టుదగ్గిర మలుపులో కిందపడవలసిందే—

సత్యం అత్తారింటికి చేరాడు. చీకటిగుయ్యారంగా వుందిల్లు... సకిలించాడు.

"ఎవరదీ?" ఒక గొంతు.

ఎవరు వారనైనా కాదు.

"నేనే" అన్నాడు.

అత్తగారు దీపం చేతపట్టుకువచ్చింది. 'మీరా!' అంది. మరదలు నీళ్లు తెచ్చింది. కాళ్లబురద వదిలేసరికి బ్రహ్మప్రళయం ఐంది.—సీత ఏదీ?

అన్నం తినివచ్చిన చిన్నతమ్ముడికి కథలు చెపుతూంది. విని, లేచివొచ్చింది. నవ్వుతూ— 'ఇప్పుడేనా రావడం?' అంది. ఏం నటన! ముభావంగా ఊ అన్నాడు సత్యం. గూట దీపం - నోట అన్నం ఆయింట్లో. తన మామగారూ, రామ్మూర్తీ వచ్చారు. రామ్మూర్తి సీతమేనమామ;తనయీడువాడే...వొస్తూనే రామ్మూర్తి 'సీతా!' అన్నాడు. ఆ పిలుపు అతిచనవుకు చిహ్నం.

"దొంగ దొరికాడు!" అనుకున్నాడు.

"మేనమామ మరి..." అన్నాడు తన రెండోవాడు. యీరెండోవాడు చిత్రమైన సన్యాసి. పిలిస్తే పలకడు. వాడి చిత్తం వొచ్చినప్పుడు ఊడిపడతాడు. గయ్యాళి పేయనికంటె కనాకష్టం."

"అందుకే—అందుకే—" అన్నాడు సత్యం.

"నోరు మూసుకో. రొష్టుపడకు !"

"మీ ఆయన్ను మశికట్టుకో మన వేమే !" రామ్మూర్తి ఏంఅధికారం చెలాయిస్తున్నాడు !

కానీ——కానీ—తొందరపడి రొష్టుపడగూడదు. ఔచిత్యం కాదు... ఔచిత్యం ఎంత గమత్తయినమాట.

ఆనాడు, గుడివెనకాల మిత్రమండలి కలిసింది. నలుగురు మగపురుషులు కలిశాక— చేసే దేముంది... ఫలానావా రిల్లాగా! అనేగదా. నరసింహారావుమాట వచ్చింది. నరసింహారావు అన్నివిధాలా యోగ్యత కల వాడు. గొప్పవాడు. రామబ్రహ్మం భార్యాప్రియుడు అన్నది తప్పు, రామబ్రహ్మమూ తగ్గవాడే... 'సుశీల' అంటే పడిఛస్తాడు. ఒక యింట్లోనే వున్నా రామ బ్రహ్మమూ, భార్యా, నరసింహారావూ, ఏఒక్క నాడూ ఏమీ లేనట్లు ఎరగన ట్టుంటారు. ఎవరెవరి పనులు వాళ్లు చూస్తారు... యీ కథంతా విని— వేదాంతిగా రేమన్నారూ— వాళ్లకు ఔచిత్యం తెలుసునర్రా! మంచో చెడో జరిగింది. జరుగుతూంది. జరుగుతుంది. కాని నొప్పించడం, అల్లరిచేసుకోడం, గత్తరా లేదు. ఔచిత్యపరులు వాళ్లు !

"యిదా ఔచిత్యం—" అన్నాడు తను.

"కాదా..." అని రెట్టించి వదిలారు వేదాంతి గారు.

సత్యానికి అప్పుడూ, అది గుర్తుకువచ్చి యిప్పుడూ నవ్వు వచ్చింది అన్నాలయినై. ఆడవాళ్లు భోజనాలకు కూచున్నారు. "రావోయ్ సత్యం" —రామ్మూర్తి ఎంత గుండెలుతీసిన బంటు. సంకోచం గూడా ఏమీ లేదు.

"ఏమిటి విశేషాలు ?"—అతనే.

"ఏమున్నై..."

"నీ ఖరీదైన సిగరెట్టు యిల్లా తే."

"తీసుకోండి. యిదుగో..."

"ఈ దసరాలకు ప్రోగ్రాం ఏం వేశావ్...? మైసూ రేమన్నా వెళతావా ?"—సత్యం నవ్వాడు.

రామమూర్తి అవీ యివీ మాట్లాడి, ఆవులించి చిటికవేసి పడుకున్నాడు. మామగారు ఎప్పుడూ మితభాషే. రోజుకు నాలుగో అయిదో మాటలు ఆయన మాట్లాడేవి. కాలుతూన్న సమిధను విసరి పారేసి గదిలోకి వెళ్లాడు. కలంకారీదుప్పటి ఇస్త్రీది పక్క వేసిఉంది. దీపం ప్రఫుల్లంగా వెలుగుతోంది. సత్యం వెన్ను వాల్చాడు. తల్లీకూతుళ్లు ఆమాటా యీ మాటా నెమ్మదిగా అనుకుంటూ భోంచేస్తున్నారు. యిదీ వరస. ఏ వేళకూ తెమిలిరారు. నిద్ర ముంచుకు రాబోతోంది. సత్యం నిద్రకు స్వస్తి చెప్పాడు. ఎలా కొత్త ప్రారంభించడమా ? అనుకుంటున్నాడు.

"భార్యకు దండంబు పడకకు వెలిచేత" రెండో వాడు.

"మరి శరీరం అలుపు తెచ్చుకోమంటోంది !" సత్యం.

"నిగ్రహం, నిగ్రహం అంటావే—ఇదీ నిగ్ర హపు వేళ"

"మంచి సలహా చెప్పావ్."

"ఏంలాభం......నిమిషం—నీవు తృణీకరించ డానికి."

"నీదుంప తెగా. ఎప్పుడూ నామీదే కత్తులు దూస్తావేం..."

రెండోవాడు తల వొంచి తప్పుకున్నాడు. మంచినీళ్ల చెంబుతో సీత చక్కా వొచ్చింది. ఎదురు గుండా వెళ్లి చేతులు చాచేవాడే. నిబ్బరించు కున్నాడు. తలుపు గడియ పెట్టి సీతే వచ్చింది...తమల పాకులు తీసుకుని చిలకలు చుట్టింది. ఇచ్చింది.

"భోజనమైన గంటకు—" అన్నాడు.

"ఇద్దరం కలిసి వేసుకుందామనుకున్నానండీ!"

ఓరచూపు చూచింది. సత్యంగుండెలు జల్లు మన్నై. నటన అయినా ఎంత మనోహరం, నటన అని తెలీకపోతేను. తెలిశాక నిస్సారమేకాక కారం కూడాను.

"ఏం అలా గున్నారు?" సీతే.

"ఏం, ఎలాగున్నాను ?"

"ప్రయాణం వల్ల కాబోలు—ఏమిటోగా వున్నారు."

ప్రతిదీ తను ఎవరికి చాటులేకుండా చెబుతూ వచ్చాడో,—ఆమనిషి—పక్కలో తాచు—శత్రువు. చూస్తూ ఊరుకున్నాడు.

"ఏం జరిగిం దేమిటే ?"

"ఏం జరగలేదే."

అబద్ధం. యీమాత్రం తెలుసుకోలేరా అవతల వాళ్లు?

"సరే, మీయిష్టం" అని చోటుచేసుకుని పక్క మీదే వాలింది. ఆడవాళ్లు—అబ్బ, ఎంతకైనా తగుదురుసుమా. మాట అనడానికి వీలులేకుండా, మాట మన మీదే ఉంచి మెసులుకొస్తారు. మౌనం సర్వార్థ సాధకం అనుకున్నాడు సత్యం.

సీతే చొరవచేస్తుంది. గాంభీరించవచ్చను కున్నాడు. సీత ఆవులించి "పొద్దుట్నుంచీ రెక్కలు విరుచుకున్నాను. నిద్ర వస్తోం" దని పడుకుంది.

నిద్రరాక, నిద్రపట్టక, నిమిషాలు లెక్కపెడుతూ మేలుకుకూచ్చోలేక, నిద్రపోయేదాన్ని లేపి ఓఘణు తెగర ట్టాలనుకుని, రుజు వేముందని మళ్ళీ పస్తాయించి, చూదాం చూదాం అని చూచే ఓపిక చిక్కబట్టుకోలేక, సత్యం, ఓ రాత్రి నిశోయింతర్వాత కునికాడు.

తెల్లవారింది. సీతే లేపింది. కాఫీ చల్లారుతోం దని. త్రాగి, పొగ పీలుస్తున్నాడు. సీత పనిలో పడింది. పిల్లలకి చద్దెన్నాలు పెడుతోంది.

నెమ్మదిగా రత్తయ్యగారింటికి కదిలాడు. బురద కాస్త ఆరి అడుగులు పడుతూన్నై. ఆ అడుగుల్లోనే తాను అడుగులేస్తూ రత్తయ్యయింటికి చేరాడు.

"ఎప్పుడొచ్చావురా ? రాత్రేనా ?"

ఆప్యాయమైన పిలుపు.

"ఊఁ"

"దా. సావిట్లో కూచ్చో."

నులకమంచం వాల్చుకుని కూలబడ్డాడు సత్యం. బారెడు చుట్ట ముట్టించి ఒకత నున్నాడు. జానకి వొచ్చింది. పాలసముద్రంలోంచి లేచివచ్చిన లక్ష్మిలా గుంది.

"ఎప్పుడొచ్చావయ్యా?..."

"రాత్రి"

"అంతా క్షేమమేనా...?"

"ఆ"

"పేటనుంచేనా .. మీ అన్నయ్య కనిపించారా...?

అన్నయ్యంటే జానకిభర్త. అది వరస.

"ఉఁహుఁ"

"ఈ పాడుచుట్టలు మానుదూ...కొంపంతా ఒకటే నుసీ-మసీను"

నవ్వాడు సత్యం. ఎంతో యిష్టం ఉంటే కాని, వ్యసనాన్ని మానమనరు. ఉన్న వ్యసనాన్ని మన్నించేవారో మరి...ఆలోచిస్తున్నాడు. యిప్పుడే వస్తారా అని ఆ చుట్ట ఆసామీ, రత్తయ్య ఎక్కడికో వెళ్లారు.

"మీ అత్తగా రెక్కడమ్మా ?"

"రావాలి. ఊళ్లో లేదు"

తెలిసింది. ప్రస్తుతం అంతయింట్లో తనూ, జానకీనీ.

"ఏమిటయ్యా విశేషాలు ?"

"నువ్వే చెప్పాలి" నవ్వాడు. అసందర్భంగా వుంది ఆ నవ్వు. జానకి గమనించిందో లేదో తెలీదు. జానకిని రెప్పవాల్చకుండా చూస్తున్నాడు సత్యం.

"అట్లా చిక్కిపోయావేం ?"

"ఎవ్వరికీ చిక్కలేదే యింకా..."

జానకి నవ్వింది. నవ్వినప్పుడు జానకిముఖం విప్పారిన పెద్ద చామంతిపువ్వులా గుంటుంది. ఆ నవ్వు అంటే సత్యానికి ప్రాణం. ఆ నవ్వుముఖంకోసం అతను ఏ పనైనా చెయ్యగలడు. ఆత్మీయత, ప్రేమ ఉన్నచోటే అలాంటి నవ్వు వస్తుంది. తన భార్య తరఫు బంధువైనా, తనకు జానకి ఆత్మీయురాలే, తనదే. జానకి నవ్వుముఖాన్ని గూర్చి తను వెనక చెప్పినప్పుడు సీత ముఖం ముడుచుకుంది. ఊఁ—అదంతే.

"నవ్వితే ఎంత బావుంటావని!"

యీ మాట ఎన్నిసార్లో అన్నాడు తను జానకితో. యిన్నిసార్లూ ఆమాట తోచేది; అనేశే వాడు. యీసారి తన గొంతుక తనకే మారినట్లు అని పించింది. జానకి తలఎత్తి చూచింది. తలవొంచి మళ్లీ చాటలో బియ్యం ఏరుతోంది. వీథిలో ఎవరో నడిచి వెళ్లిన అలికిడి అయింది. జానకి తల ఎత్తింది తన మాటకా, ఎవరో వస్తున్నారనా...?

"సీత బాగుందా..."జానకి.

అడిగినతరువాతగా తోచింది. మంచంమీద కూర్చున్నవాడు లేచి—దగ్గిరికి వెళ్లి మంగాళ్లమీద కూచున్నాడు. జానకి ఓ రకంటితో చూస్తూనే బియ్యం ఏరుతోంది.

"ఎందు కిప్పు డవన్నీ—"

కళ్లు మసకఅయినప్పుడు మగగొంతుక అనే మాటే అది! ఎందరెందరు జాణలు, అమాయికులు యీ పల్లవిని పాడి వొదిలారో! జానకి ఏమీ మాట్లాడలేదు. నవ్వలేదు. తనను అర్థంచేసుకుంటోంది. తనంటే ప్రేమ కురిపించే స్థలం ప్రత్యక్షమయింది. జోస్యం అబద్ధం కాదు. అబద్ధమే అయితే—తిట్టే వాళ్లు వళ్లి మళ్లీ మళ్లీ జోశ్శీలకు ఎందుకు ముడుపులు చెల్లిస్తారు?

జానకి బియ్యం ఏరటం పూర్తిచేసి లేచింది. సత్యం మళ్లీ సిగరెట్టు అంటించాడు. బీరుగ్లాసు ముందెట్టుకుని ఆరగారగా గుక్కెడుగుక్కెడు గొంతుకలో పోస్తున్నట్లుందిగాని—మామూలుగా సిగరెట్లు త్రాగే ధోరణి కాదు.

"రత్తయ్యబాబాయి వొస్తే బాగుండును."

జానకి పడమటింట్లోకి వెళ్లింది. ముభావంగా వుందేమి చెప్మా...?

"రత్తయ్యబాబాయి ఎప్పుడొస్తాడమ్మా...?"

"భోజనానికి వొస్తారు...!"

బిందెలో బట్టలు పెట్టుకుని చెరువుకు బయలు దేరుతోంది జానకి.

సత్యంమనస్సు గంతులేస్తోంది. మనసులో మాట గబగబా చెప్పేస్తే...

"ఉండవమ్మా ఓ నిమిషం...ఎప్పుడూ వుండే దేగా పని!"

"పొద్దెక్కటం లేదూ...పని పేరుకొచ్చుంటే మాత్రం..."

గంపంత వెళ్లబోసుకుందామని కూచుంటే, ఇప్పుడే వస్తాగా అని మరిపించి, పసిబిడ్డను మరిపించి వెళుతూన్నట్లు వెళుతోంది! గొంతుకలో వుండ ఏదో అడ్డపడ్డట్లు తనకే అనిపించింది. "సరే వొస్తా" అని బయలుదేరాడు సత్యం.

దారిలోనే బావమరిది ఎదురైనాడు. మెళ్లో వెండికంటె ఎండలో మెరుస్తోంది.

"ఎందాకా...?"

"నీకోసమే—"

"పద..."

గోడకు పిడకలు కొడుతూన్న వొకావిడ మెడ చాచి చూచి, "ఎప్పుడొచ్చావబ్బాయ్" అంది. "నిన్న నండీ" అని సమాధానం చెప్పి కదిలాడు. దారిలో ఎవరో అపరిచిత ముఖం కుశలప్రశ్న వేసి మరీ విడిచాడు. బురద అడుసై...అడుగులు పడ్డవి. నెమ్మదిగా ఆలోచిస్తూ సత్యం అత్తారిల్లు చేరాడు. సీత ఎవరిమీదో కొరకొరలాడుతోంది. చెరువులోంచి అప్పుడే వచ్చింది కాబోలు, నీళ్లు ఓడుతోంది...

"పెత్తనా లయినాయా?"

ఏమి టా గీర్వాణం?

"మీజానకివొదిన ఏ మంది?"

"నిన్నడిగింది"

సీత నవ్వాపుకుంది. అత్తగారు ముఖం ముర కటించుకుంది...రామ్మూర్తి ఇంతలో ఎక్కణ్ణుంచో ఊడిపడ్డాడు "ఏమే అమ్మాయ్!" అంటూ. "యిప్పుడే వెళ్తావుట్రా"అంటూ అత్తగారు కుస్తరిస్తోంది. "వెళ్లాలి! వెళ్లాలి!" అంటూ అతగాడు తయారౌతున్నాడు. పాడి బట్టలు కట్టుకొచ్చి సీత, "అందర్నీ అడిగానని చెప్పు మామయ్యా" అంది. రామ్మూర్తి స్నానానికి లేచాడు. ఏదో పనిమీద వొచ్చినట్లు వొచ్చి, "మీరుగూడా

స్నానం చెయ్యరాదూ..." అంది. తనేం తోడిపెళ్లి కొడుకా... ?

"మీబావ వొచ్చేదాకా వుండవుట్రా...?" అత్తగారు.

"ఉహుఁ, వీల్లేదమ్మా..."

అవును. యింకా వుంటే అనుమానానికి వీలు. తెలివిగా ప్రయాణం పెట్టుకుంటున్నాడు.

"యీ మురికివానలకు యిల్లూ వాకిలీ యేమైనయ్యో..." రామ్మూర్తి.

"ఏమీ కావు. అక్కడే వుంటై యిల్లూ, వాకిలీ."

సీత నవ్వింది. తనమాటకే నవ్వింది. నాయనమ్మా...అని ఎద్దేవా చెయ్యడం కాదు.

రామ్మూర్తి పట్టుపంచ కట్టి జంధ్యాలు సవరించుకుంటున్నాడు. సీత మొగుడిదగ్గిర కొచ్చింది. నటన. ఎవ రెరగరు? కాపరాని కొచ్చి ఎన్నేళ్లయినా పుట్టింట్లో కొత్తకొత్తగా వుంటం నటనా, నటనన్నరా... ??

"వేణ్ణీళ్లు తోడనా?..." సీత.

"వద్దు. ఆకలి లేదు."

"ఏం ?"

"నిన్ను చూస్తూంటేనే కడుపు నిండుతోంది !"

'స—డే'నని మెల్లిగా అని సీత కదిలింది. తను చూస్తున్నాడు. దబదబా వెళ్లి, మేనమామకు కుంభం తోడుతోంది. వెధవసంబంధాలు. ఆస్తి చూచో, పొలం పొలం కలుస్తాయనో, ఏకపుత్రుడనో, మేనరికమనో తొందరపడి ముడెట్టేదీ...తరువాత నిజస్వరూపాలు చూపించేదీ...?లోపల మేనమామమాటలకు కిచకిచలాడుతోంది. వడ్డీతోసహా ఆనిక్క ముట్టచెప్తూంటే అప్పుడు—యిప్పుడెందుకు? రామ్మూర్తి బకాసురుడు నిమిషంలో అశనధ్వంసం చేసి చక్కా వచ్చాడు. చెయికడిగి—

"ఏమయ్యా సత్యం...మీ రిద్దరూ మా ఊరుకు రారూ ?"

మధ్య తనెందుకు ?

"నిన్నే సత్యం !"

"నే నెందుకు, దాన్ని తీసికెళ్లండి కావలిస్తే" మానుషం ఉంటే, కుళ్లి చావొచ్చు.

"అఁహ. అదేం మాట, మీ రిద్దరూ రావాలి. ఏమోయ్ సత్యం, మీ రిద్దరూ వచ్చి నాలుగురోజు లుండిరారాదూ ?"

తనకే అక్కడికి పని వున్నట్లూ, యివతలవాళ్లు త్రిపాదినక్షత్రాల్లాగ తిరుగుతూన్నట్లూ. ఎవరెరుగరూ ఈ గడుసుదనం ! "అందరం కలిశాంగనక-మీరే నాలుగు రోజు లుంటే బాగుంటుంది!" అన్నాడు సత్యం.

"మామయ్య ఎందుకుంటాడూ?... అత్తయ్యకోసం బెంగపెట్టుకున్నాడు !" అంది సీత.

"నిన్ను చూస్తుంటే ఆ బెంగ పోదూ?"అన్నాడు తను. సీత వినిపించుకోనట్లు చక్కాపోయింది.

"వస్తా మరి ! యీ సారైనా మీరు రావాలబ్బాయ్" అని రామ్మూర్తి లేచాడు. ఎదురుగుండా మామగారు వొస్తున్నారు. శకునం బాగానే వుంది అని నవ్వాడు తను. రామమూర్తి నవ్వలేదు. పరధ్యానంలో వున్నట్లున్నాడు. ఎంత జోరు చూపించబోయినా సూర్యుడు, ఎండకు చురుకుదనం రావటం లేదు. కూచుని లేచి - రామమూర్తి "వెళ్లొస్తానయ్యా బావా!" అని కదిలాడు. ఆపళంగా మామగారు ఉగ్రుడైనాడు. "యిదే మీజాతిలో ఉంది. ఎన్నివిధాల చెప్పినా వినవ్. అక్కడేదో పాసిపోతుం దంటావ్... చాల్చాలు. ఉండరా అంటే ససేమిరా ఏమిటి ?" అంటూ.

"ఈయనగ్గూడా మాటలజోరు ఉందే. లేలు కుట్టినా బిగ్గరగా ఎవరికీ చెప్ప డనుకున్నాను !" అనుకుని చూస్తున్నాడు సత్యం.

'వొస్తానయ్యా' అని రామమూర్తి కదిలాడు. వెళ్లాడు. అవును యిహ వుండటం ప్రమాదం అనుకున్నాక మనిషి నిలవడు.

సత్యం మధ్యాహ్నం నిద్రతీసి లేచేసరికి యిల్లు పందడిగా వుంది. మొగుడు నిద్రలేచాడని చూచి సీత

యిన్ని కాలిన మొక్కజొన్నకండెలు తీసుకొచ్చింది. సత్యం సీతను అదేపనిగా చూస్తున్నాడు!

"చూస్తారేమండీ—నమిలి పారెయ్యక."

"ఈ సరదా రామ్మూర్తి ఉన్నప్పుడు యామైందీ? వాడు వెళ్లనేవెళ్లాడు. యిక వీడు అని తంతు మొదలెట్టిందా? ఆడవాళ్లు అసాధ్యులు" అనుకుంటూనే సత్యం నోటికి పని చెప్పాడు. వేడి వేడి కాఫీ తాగి, తల దువ్వి నీటుగా బయలుదేరాడు.

"పెందరాళే రండి!" అంది సీత ముద్దుగా. తల ఊపి వీథిలోకి వచ్చిపడి కరణంగారి యింటికేసి వెళ్లాడు. ఆ యిల్లొక నిత్యకల్యాణవేదిక. ఆ ఎత్తరుగుల యిల్లు కళకళలాడుతూనే వుంటుంది. సత్యం వెళ్లేసరికి కుదేలుబేస్తులు జమ్మంటున్నాయ్. రాగానే ఆప్యాయతగా, ఓ చెయ్యి యివ్వబోయారు. వద్దని తనే కూర్చున్నాడు. కరణంగారు, భారీగా ఉన్న చుట్ట కొడి దులిపి, కాండ్రించి ఉమ్మేశి చేవరస కొట్టేసితీరుతా నన్నాడు. సత్యాన్ని పలకరించాడు. 'అమ్మాయ్' అని గాండ్రించి ముక్కలు తీసుకుని కళ్లు చిట్లించి 'అల్లుడు వచ్చాడు.' అని రెండో విడత ముక్కలు తీశాడు. సత్యం లోపలికి వెళ్లాడు. వరస వరసగా పలకరింపులు అయినై. కరణంగారమ్మాయి వీణ నేర్చుకుంటోంది. మేడమీద గదిలోకి తీసికెళ్లి వీణ చూపించింది. అంతకుముందా గదిలోకి తను వెళ్లలేదు. అదొక అజంతాకుడ్యం. రెండు వీణలు. పులిచర్మాలు. గోడలమీద త్రివర్ణచిత్రాలు. సతీదేవిని బుజాన వేసుకున్న శివుడు కొండలలోంచి బరువుగా నడుస్తున్నాడు. మహాకాముకుడు వేణుగోపాలుడు ఓరకంటితో రాధతో మేలమాడుతున్నాడు. సంధ్యా తాండవపండితుడు మహాదేవుడు నర్తిస్తుంటే అందరూ తైతక్కలాడుతున్నారు. తనూ ఉన్నానని ఎద్దుగూడా పరవళ్లు తొక్కుతోంది. వోమూల ఉన్న తబాలకు సిల్కుతో మూత మూశారు. ఓపక్క తంబూరా నిలబెట్టివుంది. కిటికీకి పక్కనే పొడుగాటి బల్లా—కిటికీలో పుస్తకాలూ ఉన్నై...

"ఈ వీణ మా మాస్టరుగారికీ—యిది నాకూ" కరణంగారి అమ్మాయి.

"బావుంది...కృతులదాకా వొచ్చిందాచదువు?"

"అప్పుడే—గీతాలు చెప్పుకుంటున్నా."

సత్యం కిటికీలో పుస్తకం తీశాడు. భర్తృహరి. పుస్తకం ఛరాల్న తీయగా యీ శ్లోకం కనపడింది:

"ఏతా హసంతిచ రుదంతిచ కార్యహేతోః
విశ్వాసయంతి పురుషం నతు విశ్వసంతి
... ...
నార్యః స్మశానసుమనా ఇవ వర్జనీయాః"

తాత్పర్యం చదువుకున్నాడు. మనస్సు బరువెక్కింది. యింతలో కరణంగారే వచ్చారు—"ఏమోయ్! వీణ ఎల్లా వుందీ?" అంటూ.

"దివ్యంగా వుంది!"

"ఏమిటి భర్తృహరా.........గొప్ప వాడు. ఏమన్నాడో చూచావా? "యౌవనంవా వనంవా" అన్నాడు. అమ్మాయ్, వీణ వినిపించావా?" అన్నాడు. అమ్మాయి సిగ్గుపడింది. సత్యం మర్యాదామందహాసం చేశాడు. "ఊఁ, ఏమిటి విశేషాలు?" అని కరణంగారే ఉపక్రమించి "నాలుగురోజులుంటావా?" అన్నాడు.

"వెళతా"

వెళతా నని ఊంటం సుఖం.

ఆ మాటా యీమాటాతో యిద్దరూ కిందికొచ్చారు. అరుగుమీద పురాణం యమగా సాగుతోంది. బేస్తూ అని పారెయ్యవలసిన ఆటల్ని ఆడి కుదేళ్లు పంచుతున్నారు. కరణంగారు మళ్లీ ఆటలో మునిగారు. యీలోగా కాఫీ ముగించి, పైకొచ్చి అతిథిని ఫలకరించి మళ్లీ ఆటలో దూరాడాయన. అత్తారూరని ఎగడ్డమేగాని, పొద్దుపోవటం కష్టం. సత్యం నెమ్మదిగా లేచి కదిలాడు. పటంలోని వేణుగోపాలుడు కళ్లకట్టినట్లున్నాడు.

"అప్పుడే యింటిమీద యావ పోయిందీ!" కరణం.

సత్యం నవ్వాడు. కదిలాడు. మబ్బులు...కలుస్తూనై. విడిపడుతూనై. సేనల్ని కూర్చుకుంటున్న

ట్లున్నై. గాలి మన్మథబాణంలా తగులుతోంది. జానకి యింట్లోనే ఉంది. రత్తయ్య వాకిట్లో కూర్చుని బూతులు మహాశుద్ధిగా అంటున్నాడు. ఎవడో కుర్రాడు యికిలిస్తూ వింటున్నాడు. జానకి సత్యాన్ని చూచింది. మొహం విప్పారనూ లేదు. మూతి మురకటించుకుపోనూ లేదు. తనే వెళ్లి సావిట్లో నులకకుక్కి వాల్చుకున్నాడు.

"ఒరే సత్యం, ఓ సిగరెట్టివ్వరా?" రత్తయ్య. యిచ్చాడు.

"ధరెంత?"

"మూడు కాన్లు."

"ఒక్కొక్కటే మూడుకాన్లే...? అమ్మాయ్, నిప్పుపిడక ఇలా తే". ఎక్కడోతప్ప పల్లెటూళ్లల్లో ఛస్తే అగ్గిపుల్లను ఖర్చుకానీరు. సత్యం తన జేబులో అగ్గిపెట్టి ఇచ్చాడు. రత్తయ్య ఓ గుక్క పీల్చి, భప్పగా వుంది అని చక్కా పోయాడు. జానకి ఏ వేళకూ తెమిలిరాలేదు. ఒక్కడూ పడుకుని పొగ వలయాలుగా వదులుతూన్నాడు. నరాలు జివ్వుజివ్వుమంటున్నై. తను ఆగలేదు. తను మనస్సంతా పెట్టి పూచ్చేసే దేవతను వరం అడగటంలో తప్పులేదు. మనస్సు తహతహలాడుతోంది!

"జాగర్త!" తన రెండోవాడు.

"ఏం?"

"బొందను పడకు."

"నా ఆరాధ్యదేవత...వరం అడుగుతున్నాను."

"నో ఠమ్మాయ్. పిచ్చిపిచ్చి వేషాలు వెయ్యక. మర్యాద చెడగొట్టుకోకు."

"ఏడిసినట్టుంది నీ సలహా."

"చనువుగా మాట్లాడినంతమాత్రాన ప్రతిస్త్రీ ఆరాధ్యదేవతై, వరా లివ్వదు!"

"జానకివేరు...జానకి లేకపోతే నే బతకను!"

రెండోవాడు ఐపు లేడు. జానకి నూనెసీసా, దువ్వెనా తెచ్చుకూర్చుంది సావిట్లో......... సత్యంమనస్సు ఎగిరి గంతులేస్తోంది. అదృష్టం కొద్దీ రత్తయ్య ఎప్పటికప్పుడు తిప్పుకుంటున్నాడు. జోస్యం అబద్ధం కాదు; సుతరామూ కాదు—ముందుగతి యిదీ అని దారిచూపించి వొదులుతుందిగాని. సాంబయ్య చెప్పకపోతే, తా నింకా చీకట్లో ఎంతకాలం తడుముకుంటూవుండాలిసొచ్చేదో! యిదీ బాగానే వుంది. మొదటిఉద్ధృతాన సీతను నాలుగు ఉతకలేదు. వేదాంతిగారు ఆనాడు గుళ్లో అన్న ఔచిత్యం ఇదే అయివుండచ్చు. ఉఁహు, ఇంకా వెనక్కి తప్పుకుంటూ పోవటం దేనికి? జానకి పాపట తీసుకుంటోంది. సత్యం అటే చూస్తున్నాడు. సంధ్యారుణిమ రంగులు మారుస్తోంది. జానకిముఖం పద్మంలాగా ప్రసన్నంగా వుంది. అద్దంలో చూస్తూ చెంపలు దువ్వుకుని నెమ్మదిగా లేచింది. తనను తాను నిలవరించుకోలేకపోతున్నాడు సత్యం. ముఖం కడుక్కోటానికి జానకి పెరట్లోకి వెళ్లింది. తనూ వెళ్లాడు. వరాలివ్వడానికి దేవి సిద్ధం అవుతూన్నది. తను కష్టించి సాధించిన సహనానికి పరిమితి అయిపోయింది.

జానకీ వొస్తోంది..."నీ—నీతో ఓమాట చెప్పాలి"...జానకి ఆగింది. కటిక్కిన జానకి చెయ్యి పట్టుకున్నాడు. జానకి చలించింది, ఆగింది.

"జానకి!" సత్యం గొంతు ఆత్రాన్ని ప్రస్ఫుటిస్తోంది.

జానకి నెమ్మదిగా తన చేతిని తీసుకుంది. ఏమీ మాట్లాడలేదు. నేరుగా గదిలోకి వెళ్లింది. తనూ వెళ్లాడు. బాణంలాగు. గోముగా తన ముఖం జానకి వీపున రాచే ప్రయత్నంలో వున్నాడు. జానకి ఆగింది. తనూ ఆగాడు.

"తప్పు..."

"తప్పా...? వుత్తది..."నవ్వాడు. యింకా చొరవ చేస్తున్నాడు. ఆ మెత్తమెత్తగా వుంటం యిష్టపడడం కాదు కర్మ.

"ఊఁ" గర్జింపులాంటిది.

అనుకూల్యానికి నాందిలాంటి పరీక్షలా గుండె సత్యానికి.

"తప్పు అంటే వినవేం?"...

జానకిమాట సొంపుమారింది. సత్యం రిచ్చపడి చూస్తున్నాడు.

"కల్లా కపటం లేనివాడి వని చనవుగా వుంటే —యిదా నీ ఆలోచన!"

"నాఅంతరంగం...నీవు—"

"వొద్దు. నామాట విను. నీవు యిక్కడినుంచి వెళ్లిపో..." మెత్తని గొంతుకే కాని కత్తి:— లోయలోకి పడ్డట్లైంది.

"సత్యం ఏదో గొణుక్కుంటున్నాడు."

"నీవూ, సీతా సుఖపడండి. చనవుగా ఐన వాళ్లతోటే మాట్లాడగూడదు. తెలిసింది."

జానకి వెళ్లింది.

నివ్వెరపోయి అక్కడనుంచి కదలకలేక పోయాడు సత్యం.

తనమాట తనకే పేలవం అనిపిస్తోంది. కలుగులోకి పాము దూరింది. కలుగుకు మెత్త వేశారు. దారి లేదు. అక్కడి పాము అక్కడే కుళ్లి చావవలసిందే. బరువుగా పిచ్చిగా కదిలి, సావిట్లోకి వొచ్చి, నులక కుక్కిమీద వాలాడు. అంపశయ్యలా గుంది మంచం. పడమటింట్లోకి వెళ్లాడు. జానకి పొయ్యి రాజేస్తోంది. తలెత్తి చూచింది. దగ్గిర కొస్తున్నాడు. "దూరంగా వుండు..." సత్యం మాట్లాడలేదు. "వొస్తా!" నని బయలుదేరాడు. యిల్లు తనను చూచి వెక్కిరిస్తున్నట్టుంది. వీథిలోకి వచ్చాడు. ఎవరెవరో వొస్తున్నారు, వెళుతున్నారు. అలవాటుగా కాళ్లు అత్తారింటికి వెళుతూన్నై. కావాలని దారి తప్పించి గుళ్లకేసి నడిచాడు. గుళ్లో ఎవరూ లేరు. పడుకునిఉన్న కుక్క అతన్ని చూచి లేచి। వెళ్లిపోయింది. కూలబడి లేచాడు. నించోలేడు. కూర్చోలేడు. పచార్లు చేశాడు. ప్రదక్షిణంగా మారింది. కాలవకట్టకేసి నడిచాడు. ఏమీ తోచలేదు. బడబానలంలాగా పొంగుతూన్న మనస్సు పాతాళందాకా కుంగింది. దారిన బడి నడిచినడిచి మళ్లీ వెనక్కు తిరిగాడు. బాగా చీకటి పడింది. అత్తారింటికి వచ్చాడు.

గూట దీపంతోపాటు నోట మెతుకు ఈ యింట్లో. అన్నంముందు కూచుంటే ముద్ద ఎక్కలేదు. మనిషి ముభావంగా వుంటంచూచి ఎవ్వరూ ఏమీ అనలేదు.

చెయ్యి కడుక్కుంటూంటేనే - సీత తమలపాకుల చిలకలూ, వక్క పలుకులూ యిచ్చి వైతొలగింది. సీతతల్లో పూలూ మెరిసినై. వొక్కడూ పడుకున్నాడు. ప్రవాహం తిప్పితిప్పి కొడుతోంది. మనసును నిలవరించుకోటం చేత కావటం లేదు. తన రెండోవాడుగూడా ఐపులేడు. ఆకాశం భయంకరంగా కనపడింది. సీత వొచ్చి తచ్చాడి లోపలకు వెళ్లింది. అత్తగారు లోపల ఏవో సర్దుతోంది. లేచి గదిలోకి వెళ్లాడు.

"అల్లా గున్నారేం?" సీత.

"అబ్బే...ఏంలేదు..."

"ఏం జరిగిందీ—మరీ ముడుచుకు పోతున్నారు?"

"లేదే—"

"సరే లెండి. నాతో చెప్పగూడదు కాబోలు"

—సత్యం మాట్లాడలేదు. ఏదో పుస్తకం ఉంటే తీసి చదవబోయాడు. అక్షరాలు అక్షరాలుగానే ఉన్నయ్. గాని, చదవ మనస్కరించలేదు. మనస్సు ఓ పాళానికి వచ్చినట్లుంది—

"సీతా!"

"తలెత్తింది!"

"మీ మామయ్యగారి ఊరు పోదాం"

"ఎందుకూ?"

"పిలిచాడు గదా..."

చప్పరించేసింది సీత.

"సీతా! నిన్ను మీ రామ్మూర్తిమామయ్యకు యిస్తానన్నారా...?"

సీత నవ్వింది.

"ఏం—ఎందు కివ్వలేదు?"

"బతికించారు...యిచ్చేసి ఉంటే చద్దును?"

"ఛ"

"వాడి గుణం మీకేం తెలుసు?"

"ఏం! మంచివాడే నే..."

"మరో గరిటె నెయ్యి వేసుకుంటే—పెళ్లాం మీద కొరకొరలాడతాడు!"

"అంత బోళావాడు...అలా అంటా డను కోను..."

"నిజం. వుత్త ముదనష్టమ్మనిషి!"

"ఏమీ తెలీనీదు. అంతవాడా...?"

"తల్లితో కలిసి, పెద్దమామయ్యను క్షవరం చేశాడు!"

"ఉఁహూఁ. ఐనా త ప్పేముంది? తనమంచి చూచుకున్నాడు!"

"ఎదటిపచ్చ గిట్టదు. మీ కేం తెలుసు?"

"నీకు తెలుసుకాబోలు మహా..."

"వాడి పే రెత్తకండి..." మామయ్యగదా అని పలకరిస్తే పలకటంగాని..."

ధోరణి మార్చిందే—ఎత్తా, నిజమా?

"మనలో మాట, సీతా...అయిన సంబంధాలు ఎప్పుడూ మంచివి సుమా"

"పోనిద్దురూ, ఎందు కిప్పు డా మాటలు?..."

"ను వ్వింత చెప్పుతున్నా, రామ్మూర్తి అంటే నా కేం తప్పు తోచటం లేదు"

"అంతగా యిష్టం అయితే—స్నేహం చెయ్యండి; తలంటుతాడు!..."

"అబద్ధం. నిజమే అయితే మానాన్న 'వుండరా' అని ఎందు కంటాడు?..."

"అదా? మానాన్న ఎక్కడ గట్టిగా అడుగుతాడో అని నిన్న వొచ్చినవాడు యివాళ దూసుకున్నాడు. మాకు రెండొందలు బాకీ!"

"చచ్చాం; అదా ఉండమంటున్నా ఉడాయించుకుపోటాని క్కారణం!"

'నయమే. అనుకున్నదల్లా నిజం అని రంపకోత కోశాను కాదు' అనుకున్నాడు.

"సీతా! దా, యిలా రా."

సీత ఏమీ కదలలేదు. ఎలాగ కూర్చుందో అలాగే మంచంమీద ఉంది.

"దా" అంటూ సత్యం చునిశాడు. "పండక్కు ఏం కొందాం అంటావ్!" సత్యం నిట్టూర్చాడు. సీత చెంపలమీద వెచ్చగా పడింది ఆ నిట్టూర్పు.

"ఏం వొద్దులెండి...పండగ పండగ అని వీలూ చాలూ చూచుకోవొద్దూ!" అంది సీత.

"ఇదీ నీవంటే ప్రేమ కురిపించే స్థలం" తన రెండోవాడు.
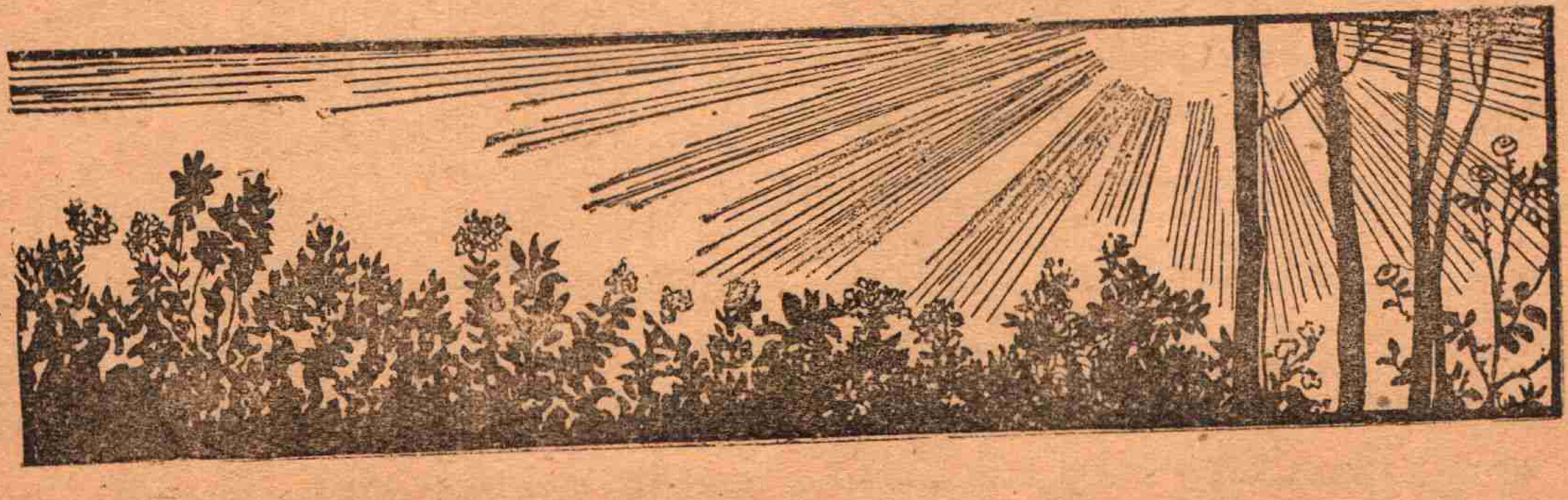
మళ్లు యివతలికి వొచ్చాక చూచినట్లు చూస్తున్నాడు సీతను. అర్థంకాక సీత చూస్తోంది!